

Вътрешноуниверситетските нормативни документи в полза на качеството на обучение в Русенския университет

Таня Грозева

Internal regulations in favor of the quality of education in the University of Ruse: The work is dedicated to the sharing of best practices developed in the University of Ruse to regulate the activities and processes related to the management and quality of education. Used besides tradition in this direction, new trends in strategic planning, consistent with the Strategy for development of higher education in the Republic of Bulgaria for the period 2014-2020.

Key words: internal university regulations, quality of education, strategic planning, innovative mission

ВЪВЕДЕНИЕ

Безспорен факт е, че вътрешноуниверситетската нормативна база се създава с цел въвеждане на набор от правила или стандарти, които служат като гаранция за постигане на определено ниво на качество на образованието. Чрез тях се урежда част от структурата и съдържанието на учебния и изследователския процес и се извършва вътрешен контрол на системата по качеството.

При спазване на всички национални законови и подзаконовите нормативни актове се създават и единни обективни критерии за всички висши училища, въз основа на които се осъществява външен (институционален) контрол върху качеството на образование.

Тези два вида контрол са от изключително значение, но в Русенския университет особено силно е развит механизма за саморегулация, който е главно средство за постигане на качеството на образование.

Новите условия на 21-ви век карат всяко висше училище да работи ръководейки се от уникални за всеки университет концепции, отговарящи на конкретни социално-икономически ситуации в региона и отчитайки перспективата на на динамичното развитие на външните условия.

Това е ръководният принцип при създаване на вътрешноуниверситетски документи на Русенския университет. Разчупен е изцяло моделът „планове и отчети“ и е възприет този на стратегическото планиране.

ИЗЛОЖЕНИЕ

1. Състояние на нормативната база на Русенския университет

Характерните особености на вътрешната нормативна уредба в Русенския университет са: всеобхватност; поддържане в актуален вид, съобразно промяната в национални нормативни документи; общодостъпност и осигуряване на прозрачност в работата (за всяко заседание на органите за управление се води протокол, който след определен срок се опубличностява на уеб-сайта на университета); гъвкавост, съобразно партньорите на университета и пазара на труда; отвореност за промени спрямо външните и вътрешните фактори (с достатъчни свободи или текстове с рестрикции); възможност за граждански контрол върху работата на колективните органи (Общо събрание, Академичен съвет, Факултетен съвет, Катедрен съвет, Контролен съвет).

Вътрешнонормативните документи са разделени на 4 групи:

- Регламентиращи общоуниверситетски дейности, вкл. политики и стратегии;
- Регламентиращи учебната работа;
- Регламентиращи научното и кадрово развитие на академичния състав;
- Регламентиращи работата на обслужващите звена.

В началото на всеки нов мандат се съставя документ, регламентиращ връзките на взаимодействие при управлението на Русенския университет, както и движението

на документооборота при управлението.

Първата група включва следните документи: Правилник за дейността на Русенския университет, Мисия и цел на Русенския университет, Мандатна програма за дейността на академичното ръководство, Оперативен план за дейността на академичното ръководство (за едногодишен период), Правилник за работата на Академичния съвет, Етичен кодекс на преподавателите и служителите, Правила за присъждане на почетни звания, Правила за приложението на система от материални и морални стимули на работещите в Русенския университет "Ангел Кънчев", Вътрешни правила за мобилност по секторна програма ЕРАЗЪМ (децентрализирани дейности), Политика на Русенския университет "Ангел Кънчев" по програма ЕРАЗЪМ, Правилник за устройството и дейността на Студентския съвет, Вътрешни правила за провеждане на учебноизследователска работа с мотивираните студенти, Правила за издигане на кандидати и провеждане на избори за ръководни органи и длъжности, Правилник за работата на Контролния съвет, Стратегия за прозрачност и ефективност в работата на Русенския университет, СТРАТЕГИЯ за интернационализация на образователната и изследователската дейност през периода 2014 – 2020 година, Вътрешни правила за работната заплата, Вътрешни правила за обработване на лични данни и защитата им в Русенския университет "Ангел Кънчев", Протокол на Русенския университет, Стратегия за управление на риска в Русенски университет "Ангел Кънчев", Университетска програма за управление на риска, Стратегия за изграждане на партньорство на Русенския университет с бизнес средите за високо качество на обучение (за периода 2011-2015 година), Стратегия за развитие на спортната база на Русенски университет "Ангел Кънчев" (за периода 2008-2020 година).

Втората група документи съдържа: Вътрешни правила за учебната дейност, Процедурни правила за разкриване на нови специалности, Процедурни правила за утвърждаване на учебната документация, Указания за разработване на учебната документация, Указания за внасяне на промени в учебните планове за ОКС "Бакалавър", Вътрешна наредба за учебната заетост на академичния състав, Вътрешни правила за планиране и издаване на учебна литература, Правилник за устройството и дейността на Център за дистанционно обучение, Вътрешни правила за дистанционната форма на обучение, Вътрешна наредба за организация и провеждане на обучение в ОКС "Магистър" и Процедурни правила за признаване в съответствие с държавните изисквания на придобита в чужбина степен на висше образование или период на обучение, завършени в чуждестранни висши училища, с цел продължаване на обучението в Русенския университет.

В третата група влизат: Процедурни правила за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности, Процедура за признаване на придобитите в чужбина ОНС "доктор" и НС "доктор на науките", Вътрешна наредба за атестирането на академичния състав, Вътрешна наредба за атестиране на преподавателския персонал, Система за организиране и провеждане на конкурс за проекти, целево финансирани от държавния бюджет, Правила за регистриране на проектни предложения и на одобрени за финансиране проекти; Правилник за устройството и дейността на Център за докторанти, Правилник за устройството и дейността на Научноизследователския сектор (НИС).

Останалите документи са: Правилник за дейността на филиалите на Русенския университет, Статут на Българо-Румънския интеруниверситетски Европа център, Правилник за устройството и дейността на Университетската библиотека, Насоки за модернизирани и развитие на университетската библиотека, Правила за ползване на университетската библиотека, Правилник за устройството и дейността на Центъра за продължаващо обучение, Статут на Университетски спортно-оздравителен център (УСОЦ), Правилник за устройството и дейността на Дирекция "Връзки с обществеността и реклама", Правилник за организация на културните

дейности, Правилник за организация на дейностите на Обединение на професионалните клубове в Русенския университет, Статут на Център за обучение през целия живот, Статут на Център за обучение на възрастни, Правилник за устройството и дейността на Център за кариерно развитие, Статут на локална CISCO академия към Русенски университет "Ангел Кънчев", Статут на Център за трансфер на технологии, Правилник за развитието и експлоатацията на университетската компютърна мрежа; Правилник за условията и реда за настаняване в студентските общежития.

Всички тези документи в голяма степен са включени в Наръчника по качеството на Русенския университет и служат за изпълнение на Политиката по качество.

На практика ако не са разписани правилата за работа във всички дейности на университета, няма как да бъде даден старта на изпълнение на тази политика.

2. Анализ на влиянието на нормативната база върху процеси, свързани с качеството на образованието

За да се осигури единство на процесите на обучение и управление, както и да се реализират универсални методи за достъп до информация, е необходимо създаване на единна информационна среда. Изграждането на информационна среда за управление на Русенския университет с използване на съвременните информационни технологии, позволи да се обедини в едно цяло разпределената информация, да се даде възможност за анализ на проблемните зони, да се осигурят дейности, водещи до повишаване качеството на образование. Най-съществената част от тази информационна среда се явяват вътрешнонормативните университетски актове.

При съставянето на различните вътрешни документи на университета, пред ръководството от особено значение бяха решаването на въпросите за: предоставяне на качествена професионална подготовка в реални работни условия за студентите; улесняване на прехода от учебните занятия в университета към работно място с активната роля на университетския кариерен център и повишаване на успешната реализация на трудовия пазар; изграждане на стабилни партньорства между университета и бизнеса. Освен богатата база данни с предложения на фирми и организации, в информационната система на Кариерния център е регистриран всеки завършващ университета, като потенциален кандидат за съответното работно място (със свое CV, мотивационно писмо и препоръки).

Особено активно бе и проектното участие на университета и пълноценното използване на възможностите за безвъзмездна финансова помощ и подкрепа на ЕС, което изискваше продължителна подготовка при кандидатстване, както и съставяне на редица нормативни документи в процеса на работа по проектите.

Университетът продължи насърчаването чрез инструментите на програмното финансиране на изграждането на съвместни научни екипи между учени от различни висши училища и научни организации, както и обвързване с европейски и световни мрежи, като това беше разписано в съответните правила.

Особено успешно работеше моделът, при който учениците от Русенския университет, участващи в научни екипи, да бъдат допълнително стимулирани чрез възможността да получават възнаграждения от средствата по спечелените проекти, вкл. и с участието на докторанти и млади учени - преподаватели. Регламентирано в съответни документи бе и високо трудово възнаграждение на преподаватели и учени - "доктори" и "доктори на науките".

3. Вътрешните нормативни актове на Русенския университет в контекста на Стратегията за развитие на висшето образование в Република България за периода 2014-2020 година

Водещ принцип и конкретна цел в Стратегията е съществено повишаване на

качеството на висшето образование и на съвместимостта му с европейските системи за висше образование с цел заемане на достойно място в Европейското пространство за висше образование. Тя очертава ключовите приоритети, с които ще бъдат съобразени конкретните политики и управленски мерки в областта на висшето образование.

Русенският университет, осъзнавайки значимостта си на единствената образователна институция с такова количество професионални направления и специалности на територията на Северен централен район на България, формулира във вътрешните си нормативни документи дългосрочни цели за постигане на ефективни резултати. Те напълно се вписват в целите и на националната Стратегия, както следва:

- Стимулиране на интереса към висшето образование и насърчаване на достъпа до него

Независимо от сериозните демографски проблеми, които стоят пред българското общество и които се проявяват в последно време, Русенският университет е разработил дългосрочна Концепция за прима на нови студенти, както и план за действие по нея, като се отчитат очакванията на новото дигитално поколение за висшето образование.

- Едновременно повишаване на качеството на обучението и увеличаване на мобилността на студентите, преподавателите и изследователите

В университета бе разработена дългосрочна Стратегия за въвеждане на строги мерки за контрол на качеството и стимулиране на мобилността както на българските така и на чуждестранните студенти. Заработи и СТРАТЕГИЯ за интернационализация на образователната и изследователската дейност през периода 2014 – 2020 година.

- Изграждане на устойчива и ефективна връзка между висшите училища и пазара на труда

Създадена е вече подходяща среда за въвеждането на стажантски програми в бизнеса. Изготвена е Стратегия за изграждане на партньорство на Русенския университет с бизнес средите за високо качество на обучение.

- Изграждане на интегрирана и ефективна мрежа за научноизследователска дейност и развитие на иновациите

Документите в тази посока са за изграждане на синергията на триъгълника „висше образование – научни изследвания – иновации“. Университетът укрепва потенциала на изследователска дейност и иновационни разработки с помощта на учени от БАН, връзка с Русенски регион и въвличане на бизнеса и международни институции в научноизследователската дейност.

- Модернизация и децентрализация на системата за управление и финансиране на висшето образование

Търсенето на нови източници на финансиране водят до нов начин на управление на финансовите и човешки ресурси. Разписани бяха Правила за приложението на система от материални и морални стимули на работещите в Русенския университет "Ангел Кънчев" за стимулиране работата по проекти, публикуване в списания с импакт-фактор и др. значими разработки.

- Разширение и укрепване на мрежата за учене през целия живот и широко приложение на формите на електронно образование

Русенският университет се вписва в идеите за промяна в бизнес модела на българските Университети и разширяването на тяхната социална роля.

Създадени бяха Център за обучение на възрастни и Център за обучение през целия живот със специални свои Статути.

4. Перспективи за развитие на нормативната база в Русенския университет

Независимо от пълнотата и всеобхватността на нормативните документи на

Русенския университет, би могло да се помисли за създаване на документи, свързани с:

1. Повишаване на мотивацията и отговорността на щатните преподаватели;
2. Създаване възможности и стимулиране на усъвършенстването на квалификацията и развитието на щатните преподаватели;
3. Стимулиране активността за участие на преподавателите в живота на Университета;
4. Получаване от страна на преподавателите на обратна връзка за оценката на своите резултати и възможностите за развитие;
6. Присъждане на университетски и факултетни награди на преподаватели, служители и студенти, както и диференциране на възнагражденията на преподавателите в зависимост от техните постижения.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Русенският университет е институция, която създава национални традиции в системата на висшето образование. Повече от 30 години университетът създава и актуализира правила и регламенти, очертаващи визията за развитие, с водещи принципи и конкретни цели, за съществено повишаване на качеството на висшето образование и на съвместимостта му с европейските системи за висше образование.

Тенденцията при създаване на всички документи е плановете задачи да прераснат в иновационни мисии, които задават общото направление и приоритети за развитие на инициативни екипи от преподаватели и научни работници.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Дойль П. Маркетинг-менеджмент и стратегии. Изд. дом «Питер», 2002.
- [2] Закон за висшето образование.
- [3] Николов, А. Финансиране на висшето образование. Институт за пазарна икономика, април 2013.
- [4] Световна банка 2013. Укрепване на висшето образование в България: възможности за подобряване моделите на управление, осигуряване на качеството и финансиране на висшето образование.
- [5] Стратегията за развитие на висшето образование в Република България за периода 2014-2020 година.
- [6] Хохлов А., Р. Стронгин, А. Грудзинский. Проектно-ориентируемый университет. Высшее образование в России, 2002, № 2, 3–11.

За контакти:

Доц. д-р Таня Грозева, Катедра “РНММЛХТ”, Русенски университет “Ангел Кънчев”, тел.: 082-888 258, e-mail: tgrozeva@uni-ruse.bg

Докладът е рецензиран.